

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АКТОРСЬКОЇ ВИРАЗНОСТІ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ

*Швець І.Б., народна артистка України, професор кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Ключові слова: акторське мистецтво, акторський тренінг, соціальна перцепція.

Інтенсивність педагогічної праці, нервово-психічне перевантаження вчителя часом заважають йому слідкувати за природністю своєї поведінки в процесі спілкування з учнями. Не випадково старшокласники називають причиною своїх негативних взаємовідносин з учителем байдужість, яка проявляється не лише в словах учителя, а й в його не виразній міміці під час спілкування, в невизначеності або навіть агресивності його жестів. Міміка, погляд, жести, рухи мають велике значення в процесі повсякденного спілкування вчителя з учнями.

На початковому етапі підготовки студентів до професійної діяльності необхідно формувати у них уміння соціальної перцепції, тобто розуміння психологічного стану учнів по зовнішнім ознакам, міміці, пантоміміці, жесту, погляду, інтонації тощо. Розвиток уміння соціальної перцепції є найважливішою умовою розвитку емпатії, в основі якої закладена програма аналізу мікроміміки з урахуванням певної ситуації, а також знання вікових особливостей учнів [2, с. 156]. Ідентифікація власних почуттів з переживаннями учнів потребує від майбутнього вчителя підвищеної чутливості, емоційної мобільності. В той же час педагогічно виправдана невербальна передача свого відношення до педагогічної ситуації залежить від саморегуляції власних психологічних станів педагога-початківця.

З метою розвитку у студентів уміння соціальної перцепції, слід запропонувати їм зробити аналіз декількох серій характерних мімічних схем, що виражають контрастні переживання людей – сум, радість, відчай, спокій. Після цього доцільно проаналізувати схеми з найбільш тонкою різницею в рамках одного емоційного знаку, наприклад: сум, образа, горе. Знання характерних зовнішніх ознак вираження почуттів допоможе майбутнім вчителям визначати переживання школярів різного віку, зображених на сюжетних малюнках, а також відтворити за малюнком їх внутрішній монолог. Велику користь приносить виконання вправ «фрагмент ситуації», «угадай настрій класу» тощо. На розвиток емпатії спрямовані сценічні імпровізації «оживити картину», «виправдати дію», завдання «склади словесний портрет» вправи за системою аутотренінгу. Ефективна саморегуляція можлива через зовнішнє виявлення почуттів, за допомогою управління м'язами тіла, обличчя, а також темпоритмом мови, письма, окремих дій тощо.

Розвиток соціальної перцепції, емпатії, уміння саморегуляції позитивно впливають на удосконалення безпосередньо мимічної і пантомимічної виразності майбутнього вчителя. Виконання студентами спеціальних вправ, імпровізацій доцільно здійснювати за допомогою методу «фізичної дії», що в майбутньому дозволить молодому фахівцю здійснювати гармонічний невербальний контакт з учнями.

Сучасні педагоги-науковці Швець І.Б., Василевська-Скупа Л. П., наголошують на тому, що підготовка студентів до професійної діяльності в загальноосвітній школі повинна здійснюватись «в комплексі з формуванням світогляду, етичних принципів, театральної і музичної культури, уяви, фантазії, інтуїції, організаторських здібностей, розуміння дитячої психології» [3, с. 64]. Результативність професійної підготовки залежить від міждисциплінарної інтеграції – цілеспрямованого посилення міждисциплінарних зв'язків навчальних дисциплін, в яких має бути збережена теоретична і практична цілісність [1, с. 51].

З метою удосконалення фахової підготовки вчителів доцільним є впровадження в навчальний процес дисципліни «Основи акторської майстерності». Метою дисципліни є формування системи знань, на яких базується акторське мистецтво, засвоєння теоретичних основ та практичних навичок з акторської майстерності, набуття спеціальних здібностей: художньо-образного мислення, конкретності акторського бачення, емоційно-образного рішення. В процесі викладання дисципліни використовуються наступні методи і прийоми дидактичного впливу: професійно-педагогічний акторський тренінг, театральні педагогічні ігри, вирішення проблемних театральних педагогічних ситуацій. В процесі занять з акторської майстерності студенти набувають знань та практичних навичок з культури мови, володіння диханням, мовним апаратом, дикцією, мимікою, виразним жестом, поставою і ходом.

Таким чином, використання засобів акторської виразності в системі фахової підготовки вчителя формують здібності аналізувати поведінку учнів в ігрових ситуаціях, розвивають рефлексивні процеси, що складають зміст професійної само визначеності особистості: самоконтроль, самоаналіз, саморозвиток.

Список використаних джерел

1. Василевська-Скупа Л. П., Кравцова Н. Є., Швець І. Б. (2023) Міждисциплінарна інтеграція як важливий чинник професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Т. 29. С. 50-56.

2. Лизун І. Ф. (2010) Соціальна перцепція як важливий фактор навчально-виховного процесу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* (50). с. 155-158.

3. Швець І. Б. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 163. С. 62-65.

МІЖКОНФЕСІЙНЕ РОЗМАЇТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ XVI СТ.

*Множинська Р.В. кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну*

Ключові слова: християнство, протестантизм, унія, католицизм, православ'я, культура, освіта, філософія, віросповідання.

Релігійна культура України першої половини XVI ст., яка є однією з найцікавіших і малодосліджених тем в історії культурного розвитку України. Саме у цей період було закладено підвалини для становлення вітчизняної ранньоновітньої думки в її різних виявах - раціоналістичному і містичному; сформувалися ренесансно-гуманістичні й реформаційні ідеї, які в подальшому функціонували і розвивалися в межах культури українського бароко. Ще й досі побутує думка, що серед основних християнських конфесій в Україні – православної, католицької, протестантської та уніатської – національною, державотворчою завжди була і є досі лише православна. Що ж до українців інших віросповідань, то про них широкому загалу досі майже нічого не відомо. Проте вони для культури української зробили, певно, не менше ніж греко-католики, чи й православні, дбали про освіту та видавничу справу.

У Візантії східне християнство існувало, як відомо, в умовах сильної централізації державної влади й Церква була додатком до держави, а головою її фактично був імператор. Натомість західне християнство поступово перетворилося на організацію, що прагнула до панування у всіх сферах суспільства, включаючи й політику. Що ж до української православної церкви то вона від самого початку не підкорялася цілком княжій владі, але й не була настільки відокремлена від неї, як католицька. Вона від початку запровадила в себе апостольський канонічний устрій і жила не залежно від світської влади. А оскільки ця влада на теренах України в розглядуваний час була переважно чужою, а якщо своєю, то хиткою, православ'я не тільки здійснювало владу в церкві, але водночас мало значний вплив і на світських можновладців культурних діячів. [1, с. 34].

Українське духовенство в першій половині XVI ст. було досить освіченим. Давня українська мова була в 1-й половині XVI ст. офіційною мовою Великого Князівства Литовського й дуже поширеною не тільки на теренах компактного розселення українців, але й серед польських